

TÜRKİYE'DE BOŞANMA VE BOŞANMA DAVASININ TANINMASI-TENFİZİ

Türkiye’de Boşanma Toplumun temel yapısını aile oluşturur. Aile, Türk Medeni Kanunu’na göre evlenme akdi ile kurulur. Evlenme akdinin kurulmasıyla birlikte eşlerin birbirlerine karşı yükümlülükleri doğar. Bu yükümlülükler ihlal edildiğinde ya da başka sebeplerle evlilik birliği zarar görebilir. Bu nedenle eşler evlilik birliğini sona erdirerek boşanmaya karar verebilirler. Belirtmekte yarar var ki, boşanabilmek için ancak ortada geçerli bir evlilik akdinin bulunması gerekir. Eğer evlilik akdi geçerli değilse, Türk Hukuku’na göre de boşanma söz konusu olmayacaktır.

Boşanma Türk Medeni Kanunu’nda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Boşanma, evlilik birliğini sona erdiren bir nedendir. Boşanma ancak kanunda düzenlenen sebeplerin varlığı halinde söz konusu olur ve bu halde tarafların biri veya her ikisinin talebiyle boşanmaya hükmedilir. Yani eğer eşinizden boşanmak istiyorsanız, ancak kanunda sınırlı sayıda düzenlenmiş olan boşanma nedenlerinden birine dayanarak boşanma davası açabilirsiniz ve bu halde gerekli koşullar sağlanmışsa hakim boşanmaya hükmeder ve evlilik birliği sona erer.

Bazı hukuk sistemlerinde boşanmak tek taraflı olarak irade açıklamasıyla mümkünken Türk Hukuk sisteminde boşanmak, ancak hakim kararıyla mümkündür. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Türk Medeni Kanunu boşanma davası açma hakkını eşlere eşit olarak tanımıştır. Yani her iki taraf da boşanma davası açabilir.

Özetle, boşanma, kanunda düzenlenen sebeplerden dolayı, her iki sağ eşin de açabileceği bir boşanma davası sonucunda hakim kararıyla evlilik birliğinin sona ermesidir. □Boşanma Sebepleri

Tarafların boşanabilmeleri için illa ki bir tarafın kusuru olması gerekmez. Her iki tarafında boşanmada kusuru olabileceği gibi, her iki taraf da boşanma davasında kusursuz olabilir. Buna göre, boşanma davasının sebepleri kusura dayanabileceği gibi herhangi bir kusura da dayanmayabilir. Bu nedenle boşanma sebepleri, tarafların kusurlu olup olmamalarına göre, “Nispi Boşanma Sebepleri” ve “Mutlak Boşanma Sebepleri” olmak üzere ikiye ayrılır.

Mutlak boşanma sebeplerinde taraflardan birinin veyahut her ikisinin de boşanmaya sebep olmada kusurunun bulunması gerekir. Mutlak Boşanma sebepleri zina, terk, eşlerin anlaşamaması, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış ve boşanma davası reddedildikten sonra eşlerin müşterek hayatı ayrılık süresinin bitmesine

rağmen yine de kuramamaları halidir. Eğer ortada bir mutlak boşanma sebebi varsa, hakim mutlaka boşanmaya karar verir, bu durumda hakimın takdir yetkisi yoktur. Yani eğer boşanmak istediğiniz husus mutlak boşanma nedenleri arasındaysa, söz konusu boşanma sebebi de şartlarıyla gerçekleşmişse artık hakim boşanmaya hükmeder.

Nispi boşanma sebeplerinde ise, taraflardan hiçbirinin kusuru bulunmayabilir. Dıştan gelen etkenlerle taraflar evlilik birliğini sona erdirmeye kararı almış olabilirler. Bu halde de nispi boşanma sebepleri mevcuttur. Nispi boşanma sebepleri akıl hastalığı, evlilik birliğinin

temelinden sarsılması, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme olgusuna dayanan sebeplerdir. Eğer ortada bir nispi boşanma sebebi varsa bu halde hakim boşanmaya hükmetmek zorunda değildir, hakim boşanmaya karar vermede takdir hakkı vardır. Yani eğer boşanmak istediğiniz husus nispi boşanma nedenleri arasında yer alıyorsa, kanunda düzenlenen şartlar gerçekleşmiş olsa dahi, hakim boşanmaya hükmetmeyebilir. Bu halde hakim, diğer eş için oluşan durumların hayatı çekilmez hale getirip getirmediğini araştırır. Eğer söz konusu nispi boşanma nedenleri, diğer eşin hayatını çekilmez hale getirmemişse hakim boşanmaya hükmetmeyebilir. Bu husus belirttiğimiz üzere hakim takdir yetkisine dayanmaktadır.

Özel Boşanma Sebepleri ve Genel Boşanma Sebepleri Ayrımı

Türk Medeni Kanunu'nda boşanma sebepleri sınırlı sayıda düzenlenmiştir. Buna göre, boşanma sebepleri genel boşanma sebepleri ve özel boşanma sebepleri olmak üzere ikiye ayrılır. □A.Genel Boşanma Sebepleri

Genel boşanma sebepleri Türk Medeni Kanunu'nun 166.maddesinde 3 tür olarak düzenlemiştir. Buna göre, evlilik birliğinin temelden sarsılması, eşlerin boşanma hususunda anlaşmaları ve ortak hayatın kurulamaması genel boşanma sebepleridir. Evlilik birliğinin temelden sarsılması çok geniş bir olgu olduğundan hangi durumların evlilik birliğini temelden sarstığını belirlemek zordur bu nedenle maddi olaya göre belirlenir. Meydana gelen çok çeşitli olaylar evlilik birliğini temelden sarsabilir. Bunların en başında geçimsizlik, aile içinde kavga örnek olarak verilebilir. Evlilik birliğinin temelden sarsılması halinde, hakim boşanmaya hükmedebilmesi için öncelikle söz konusu evlilik birliğini temelden sarsan olayların en az eşlerden biri için ortak hayatı sürdürmesinin beklenemeyecek hale gelmesi gerekir. Ayrıca davalı eşin,

davacı eşten daha az kusurlu olması ya da kusursuz olması gerekir. Aksi durumlarda hakim boşanmaya hükmetmeyebilir. □Eşlerin boşanma hususunda anlaşmaları ise, eşlerden her ikisinin de boşanma ve boşanma ile ilgili diğer hususlarda anlaşmaları nedeniyle bir boşanma protokolü hazırlayarak boşanmalarıdır. Buna anlaşmalı boşanma denmektedir. Bu halde eşlerin boşanma hususundaki en ufak bir konu da dahi anlaşmazlığa düşmemeleri gerekir. Ancak anlaşmalı boşanma davasının açılabilmesi için kanunda bazı şartlar öngörülmüştür. Bunlar; öncelikle eşlerin evlilikleri en az 1 yıldan fazla sürmüş olmalıdır. Henüz 1 yıl bile evli olmayan bir çift anlaşmalı boşanma yolu ile boşanamaz. Eşlerin boşanma hususundaki her konuda anlaşmaları gerekir. Çocuğun velayeti ve nafaka da dahildir buna. Boşanmak için ya eşlerin beraber mahkemeye başvurması gerekir ya da eşlerden birinin açtığı davayı diğer eşin kabul etmesi gerekir. Tarafların bir boşanma protokolü yaparak iradelerini anlaşmalı boşanma yönünde ortaya koymaları ve bu protokolün hakim tarafından uygun bulunması gerekir. Anlaşmalı boşanma davasında tarafların ortak iradeleri ön planda olduğundan taraflar muhakkak hakim tarafından dinlenir.

Ortak hayatın kurulamaması ya da fiili ayrılık nedeniyle boşanma ise, taraflar daha önceden herhangi bir boşanma sebebine dayanarak boşanma davası açmış olmalarına rağmen davalarının reddedilmesi halinde yani hakim boşanmaya hükmetmemesi halinde, eğer eşler bu ret kararından itibaren 3 yıl boyunca ortak hayatı tekrar kuramamışlarsa eşlerden

biri ortak hayatın kurulamaması nedeniyle boşanma davası açabilir. Bu durumda boşanmaya hükmedilir.

B.Özel Boşanma Sebepleri

Özel Boşanma Sebepleri, Türk Medeni Kanunu'nun 161 ve 165.maddeleri arasında sınırlı sayıda düzenlenmiştir. Buna göre, özel boşanma sebepleri zina, hayata kast, pek kötü muamele ya da onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk ve akıl hastalığıdır.

1.Zina

Zina evli bir erkeğin karısından başka bir kadınla veya evli bir kadının da kocasından başka bir erkekle isteyerek ve bilerek cinsel ilişkide bulunmasıdır. Yani eşlerden birinin evlilik dışı cinsel ilişkide bulunmasıdır. Görüldüğü üzere zina hem karı hem de koca için mümkündür.

Zinaya uğrayan eş diğer eşe karşı zina nedeniyle boşanma davası açabilir. Her iki eşin de zina yapması her iki eşin de dava hakkını ortadan kaldırmaz. Ancak belirtmek gerekir ki, bir eşin zina yapması diğer eşin zina yapması için gerekçe olamaz. Eşlerden birinin eşi dışında diğer bir kişiye karşı cinsel ilişki dışında hareketlerde bulunması, örneğin, başkasıyla samimi bir şekilde konuşmak, öpmek, sarılmak gibi, eşine karşı sadakatsizlik olmasına rağmen zina nedeniyle boşanma sebebi değildir. Fakat bu halde ortak hayatın çekilmez hal almasına dayanılarak boşanma davası açılabilir.

Zina nedeniyle boşanma davasının açılabilmesi için gereken şartlar, zinanın evlilik ilişkisi içerisinde gerçekleşmesi, zinanın cinsel ilişki boyutuna varması ve zina edenin kusurlu bulunması gerekir. Bu takdirde zina nedeniyle boşanma davası açılabilir. Medeni Kanuna göre, zina nedeniyle boşanma davası açma hakkı, boşanma sebebinin öğrenilmesinden itibaren altı ay herhalde zinanın üzerinden beş yıl geçmekle düşer. Ayrıca zina yapan eş diğer eşin affetmesi durumunda da affeden taraf zina nedeniyle boşanma davası açamaz. Çünkü Türk Medeni Kanunu'na göre "Affeden tarafın dava hakkı yoktur".

2.Hayata Kast, Pek Kötü Muamele ya da Onur Kırıcı Davranış

Hayata kast, eşlerden birinin diğerinin hayatına karşı yaptığı kasti davranıştır. Burada önemli olan kasti davranıştır. Bu nedenle hayata kast sırasında kullanılan aracın ölüme elverişli olması şart değildir. Bir eşin, diğer eşi öldürme tehdidi, hayata kast sayılıp sayılmayacağı olaya göre değerlendirilerek karar verilir. Veyahut bir eşin diğer eşi intihara yönlendirmesi hali ise tek başına hayata kast kapsamında değildir. Belirtmek gerekir ki, eşinin ölmemesi için yapması gereken bir hareketi yapmamak, bu hareketi yapmaktan kaçınmak da hayata kast kapsamındadır.

Bir eşin hem kendi hayatına kast etmesi hem de diğer eşin hayatına kastetmesi halinde her bir yaşama hakkı birbirinden bağımsız olduğundan bu halde de hayata kast nedeniyle boşanma davası açılabilir. Pek kötü muamele, eşlerden birinin diğer eşe karşı yaptığı öldürme amacı taşımayan vücut bütünlüğüne ve sağlığına yönelik eylemlerdir. Pek fena

muamelenin devam etmesi aranmaz, bir kez bile eşlerden biri diğer eşe karşı pek fena muamele niteliğinde bir eylem gerçekleştirse bile, pek fena muamele nedeniyle boşanma davası açılabilir. Pek kötü muameleye örnek olarak, eşini dövmek, aç bırakmak, sürekli bir odaya kilitlemek, işkenceye maruz bırakmak gösterilebilir.

Onur kırıcı davranış, eşlerden birinin diğerinin onuruna, haysiyetine yönelik, onu küçük düşürmek amacıyla yaptığı saldırılardır. Ancak onur kırıcı davranışın ağır derecede olması gerekir. □ Medeni Kanununa göre, hayata kast, pek kötü muamele veya onur kırıcı davranışlarda bulunulması durumunda, söz konusu eylemin öğrenilmesinden itibaren altı ay ve herhalde eylemin yapılmasından itibaren beş yıl geçmekle dava hakkı düşer. Bunlar hak düşürücü sürelerdir.

3. Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme

Suç işleme nedeniyle boşanma davası açılabilmesi için bu suçun küçük düşürücü bir suç olması gerekir. □ Küçük düşürücü suç nedeniyle boşanma davasının açılabilmesi için suç niteliğindeki fiillerin eşe karşı değil başka bir şahsa yönelik olması gerekir. Eğer bu fiiller eşe karşı işlenirse hayata kast nedeniyle boşanma davası açılabilir.

Eşlerden biri tedbirsizlik veya dikkatsizlik nedeniyle bir kişinin ölümüne sebebiyet verse bile bu her ne kadar suç olsa da küçük düşürücü bir nitelikte olmadığı için küçük düşürücü suç nedeniyle boşanma davası açılmaz. Haysiyetsiz hayat sürme ise, toplumun ahlak anlayışına aykırı şekilde yaşamaktır. Bu nedenle haysiyetsiz hayat sürmenin ne olduğu somut olaya göre hakim tarafından takdir edilir. Çünkü ahlak toplumdan topluma değişen bir olgudur bu nedenle somut olaya göre değerlendirilmesi gerekir.

Haysiyetsiz hayat sürme nedeniyle boşanma davası açılabilmesi için, söz konusu haysiyetsiz yaşamın süreklilik arz etmesi gerekir. Çünkü bir kez gerçekleşen fiillerden kişinin haysiyetsiz yaşam sürdüğü sonucuna ulaşılamaz. Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme nedeniyle boşanma davasının açılabilmesi için her hangi bir süre öngörülmemiştir. Bu sebebe dayanılarak boşanma davası her zaman açılabilir.

4. Terk

Eşlerden birinin evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla haklı bir sebep olmaksızın ortak konutu terk etmesi halinde terk nedeniyle boşanma davası açılabilir. Eşini ortak konutu terk etmeye zorlayan veya ortak konuta almayan, eş de terk etmiş sayılır.

Terk nedeniyle boşanma davasının açılabilmesi için, dava açılmadan önce ortak konutu terk eden eşe ihtarname gönderilir. Bu ihtarnamede eşini eve dönmesi aksi halde boşanma davası açılacağı ihtar edilir. Bu nedenle terk nedeniyle bir boşanma

davası açıldığında bu davanın yanında diğer boşanma nedenlerinin ileri sürülmesi mümkün değildir. Çünkü ihtarda bulunan eş, ihtarı ile eşinin daha önceden yaptıklarını bağışladığını ve eve dönmesini belirtmektedir. □ Terk nedeniyle boşanma davasının açılabilmesi için gereken şartlar; ortak konutu terk eden eşin ortak hayata son verme amacıyla ortak konutu

terk etmesi, evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri yerine getirmemek maksadının bulunması, ayrı yaşamın en az altı ay devam etmiş olması, terk eden eşe ihtarda bulunulması gerekir.

Terkten itibaren en erken dördüncü ayın sonunda terk edilen eş ihtarda bulunur. Bu ihtarda terk eden eşe iki ay içinde ortak konuta dönmesi gerektiği ihtar edilir. Bu süreler dava şartıdır. □5.Akıl Hastalığı

Eşlerden birinin düşünme, anlama ve karar verme yeteneklerinden yoksun olması durumunda diğer eş tarafından akıl hastalığı nedeniyle boşanma davası açılabilir. Medeni Kanunumuzun 165.maddesine göre, bir eşin akıl hastası olması durumunda, ortak hayat diğer eş için çekilmez hale gelmişse, hastalığının iyileşme olanağı yoksa ve bu akıl hastalığı sağlık raporu ile tespit edilmişse bu, akıl hastalığı nedeniyle özel boşanma sebebi teşkil eder.

Akıl hastalığı nedeniyle boşanma davasının açılabilmesi için gereken şartlar; eşlerden birinin akıl hastası olması, hastalığın iyileşmesinin imkânsız olması ve ortak hayatın diğer eş için çekilmez hale gelmesi gerekir. Akıl hastalığı nedeniyle boşanma davasının açılabilmesi için kanunda herhangi bir hak düşürücü süre öngörülmemiştir. Yani her zaman akıl hastası olan eşe karşı, şartlar gerçekleşmişse, akıl hastalığı nedeniyle boşanma davası açılabilir.

Anlaşmalı Boşanma Davası ve Çekişmeli Boşanma Davası Ayrımı

Türk Medeni Kanunu'nda boşanma ancak haklı bir sebebin varlığı halinde mümkün olur. Ancak, eğer evlilik kişiler için çekilmez hale gelmişse bu durumda eşler aralarında anlaşarak "Anlaşmalı Boşanma Davası" açabilirler. Bu nedenle Türk Hukuku'nda boşanma, anlaşmalı ve çekişmeli olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Anlaşmalı boşanma davasında, boşanmanın tüm hususlarında anlaşılan çiftler evlilik birliğini sona erdirmek için bir "Boşanma Protokolü" hazırlayıp mahkemeye başvururlar. Eğer çiftlerin aralarında anlaşamadıkları bir durum söz konusu değilse, anlaşmalı boşanma ile evlilik birliği sona erer.

Çekişmeli boşanma davasında ise, çiftler boşanma konusunda aralarında anlaşamazlarsa kanunda düzenlenen sebeplerden birine dayanarak mahkeme huzurunda dava açabilirler. Tarafların en ufak bir konuda anlaşmazlığa düşmeleri, velayet, nafaka gibi hallerden birinde anlaşmazlığa düşmeleri de dahildir, halinde görülecek boşanma davası çekişmeli boşanma davasıdır. Çekişmeli boşanma davası görülürken eşlerin barınma, geçinme gibi masrafları için, eğer çocuk varsa çocuğun eğitim masrafları için hakim nafaka tedbiri verir. Bu geçici önlemlerin alınması ailenin boşanma davası sırasında herhangi bir mağduriyetinin önüne geçmek içindir. Boşanma davası nedeniyle yoksulluğa düşecek taraf, eğer diğer taraftan daha az kusurlu ise, yoksulluk nafakası talep edebilir. Bu halde tarafların kusur oranları ve maddi durumları dikkate alınarak değerlendirme yapılır. Çocuğun müşterek velayeti konusu boşanma davasında önem arz eden başka bir konudur. Eğer her iki taraf da çocuğun velayetini istiyorsa bu durumda hakim çocuk için yararlı olan duruma karar verir, çocuğun annesinin velayetinde olması çocuk için daha yararlı olacaksa çocuk annesinin velayetine verilir. Ama eğer çocuğun annesiyle değil de babasıyla kalması çocuk için daha yararlı olacaksa bu takdirde de çocuğun velayetinin babada kalmasına karar verilir. Yani burada

çocuğun velayetindeki önemli husus çocuğun yararının gözetilmesidir. Çünkü eşlerin boşanmasından en çok etkilenen kişiler çocuklardır. Onların bu boşanmadan zarar görmemeleri için hakim çocuğun yararını düşünerek karar verir.

Çekişmeli boşanma davası anlaşmalı boşanma davasına göre daha uzun sürede sonuçlanmaktadır. Bazen bir boşanma davasının bir buçuk iki yıl sürdüğü görülmektedir. □Eğer eşinizle boşanma hususunda anlaştıysanız, anlaşmalı boşanma davası açmanızda daha fazla menfaatiniz vardır. Ancak eğer eşinizle boşanma hususunda anlaşamadıysanız-en ufak bir anlaşamamazlık da buna dahildir-bu halde çekişmeli boşanma davası açmanız gerekir. Bu da ancak kanunda düzenlenen sebeplere dayanılarak açılabilir.

Eşinizle baştan boşanma hususunda anlaşıp, anlaşmalı boşanma davası açmış olmanıza rağmen, dava sürecinde herhangi bir hususta anlaşamamanız durumunda anlaşmalı boşanma çekişmeli boşanmaya dönüşür. Bu halde dava çekişmeli boşanmaya göre yürütülür.

Boşanma Davasının Türkiye’de Tanınması Ve Tenfizi

Eğer yurtdışında boşanmışsanız, bu Türk Hukukuna göre de boşandığınız anlamına gelmez. Türkiye hukukuna göre hala evlisinizdir. Türkiye’de de boşanmanızın geçerlilik kazanabilmesi için Tanıma ve Tenfiz Davası açmanız gerekir. □Tanıma ve tenfiz davasında, avukata vekâletname verilmesi kaydıyla, tarafların Türkiye ye gelmesine gerek yoktur. Eğer davanızı vekâletname vermeden yürütmek isterseniz ve eğer yurt dışında yaşıyorsanız veyahut siz Türkiye de yaşamanıza rağmen boşandığınız eşiniz yurtdışında yaşıyor ve bir avukata vekaletname vermediyse söz konusu tanıma ve tenfiz davası bir yıla yakın sürer. Ayrıca avukata vekâletname vermeksizin açılan tanıma ve tenfiz davasında gönderilmesi gereken tebligatların yurtdışına gönderileceği düşünüldüğünde dava süresi daha fazla uzamaktadır. Bu nedenle hem zaman hem de masraflar açısından tanıma ve tenfiz davalarını birer avukat aracılığıyla sürdürmek daha yararlıdır.

ODAMAN &TAŞKIN HUKUK BÜROSU